

'Baerje'

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne"

23e jaargang nr. 2 - juni 1999

Conimex®

De Oosterse keuken thuis.

Slamat Makan – Smakelijk Eten.

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377

Voorzitter

J.G. v.d. Kraats
Torenlaan 34
3743 HH Baarn
tel. (035) 5421000

Algemeen Secretaris

L. Teekman
Kerkstraat 43
3741 AJ Baarn
tel. (035) 5430200

Penningmeester

I. Huls-Brandsma
Wittelaan 8
3743 CP Baarn
tel. (035) 5422974

Overige bestuursleden

P.H. Feitz
(035) 5414794
T. Kruidenier
(035) 5417860

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Omgevingseducatie

Y. v.d. Akker - v. Laar
Gerard Doulaan 4
3741 RH Baarn
tel. (035) 5417560

Werkgroep Oudheidkamer

R.J.E. Luikinga-Geijtenbeek
Klaproosstraat 15
3742 RA Baarn
tel. (035) 5415724

Werkgroep 'Baerne'

T. Biemans
Sophialaan 13
3743 CT Baarn
tel. (035) 5422951

Redactie Baerne

T. Biemans
H. Bronkhorst
J. Kruidenier
L.J. Stomp

Ledenadministratie

N. Kuyt-Smit
v. Wassenaerlaan 16
3742 AH Baarn
tel. (035) 5418065

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Burgemeester Penstraat tussen nr. 2 en 4. Open op maandagen van 10 tot 12 uur en van 20 tot 22 uur, maar **niet** op de eerste maandagavond van de maand en **niet** op maandagavond in de maanden juli en augustus.

Contributie

Minimaal f 25,- per jaar voor het individuele lidmaatschap.
Minimaal f 35,- per jaar voor een echtpaar of twee samenwonenden.
Minimaal f 12,50 per jaar voor het jeugdlidmaatschap (14 tot en met 18 jaar).
Bankrek.nr.: 30.47.28.292
Postbankrek.nr.: 41.92.133
Losse verkoop "Baerne": f 5,50 verkrijgbaar bij N. Kuyt-Smit en Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69, Baarn

Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie. Het tijdschrift 'Baerne' komt mede tot stand door Drukkerij Bakker Baarn.

INHOUD**Herdenking****Een Egyptisch graf in de Lage Vuursche****De Parkgarage aan de Amaliaalaan****Domela Nieuwenhuis in Baarn belaagd****Een boek van belang****Verenigingsnieuws****pag.****2****4****10****13****15****20**

VAN TOEN... NAAR NU IN KOSOVO

In het bevrijdingsnummer "Baarn 50 jaar bevrijd" van "Baerne" nr. 3 april 1995, schreven scholieren in Baarn een bijdrage voor het speciale scholierenkatern.

Er kwamen zoveel reacties dat we een keuze moesten maken.

Naar aanleiding van het gebeuren in Kosovo leek het ons gepast uit de toen niet geplaatste scholierenreacties hebben wij één gedichtje gekozen, die wij u hierbij aanbieden.

In hetzelfde nummer schreef ik over de bevrijding van de Indische Nederlanders in het vroegere Nederlands-Indië, die geen bevrijding was.

Bij het zien van de T.V.beelden over Kosovo komt bij ons alles weer boven, omdat het er zoveel op lijkt. Ik geef u bij wijze van inleiding een zeer kort stukje over mijn eigen belevenissen.

Half juni '42 werd mijn vader door Japanse soldaten opgepakt, samen met de andere Europese mannen in onze straat. Een vrachtwagen vol reed weg. Waarheen?

Augustus '42 moesten wij, met achterlating van alles, ons huis verlaten. Moeder, mijn twee broertjes en ik op weg naar een beschermde wijk met prikkeldraad omgeven en een poort erin. De poort ging dicht en Japanse soldaten beschermden ons. Tegen wat?

Er kwamen steeds meer mensen in de wijk, "Kamp" heette 't later.

Er volgden diverse kampverhuizingen en het werd steeds voller.

In 1943 moesten alle jongens van 12 jaar en ouder naar een ander kamp in een andere plaats. Mijn broertje en ik gingen op transport. Waarheen? Grogol buiten Batavia.

Eten en water werden sterk gerantsoeneerd. In de rij voor eten en water. Eén liter in de K.N.I.L.-veldfles per dag. In 1944 gingen we weer op transport. Deze keer in een geblindeerde trein, die héél vroeg 's morgens vertrok, de hele dag reed en soms stil stond. Waarheen?

Er waren huilende heimwee-jongens, er was diarree, het toilet was op het trein balkon, waar een soldaat stond. Mijn vriend en slapie Henk en onze twee broertjes huilten niet, want wij hadden elkaar en waren dus flink. We hadden gezworen bij elkaar te blijven en dat was tot nu toe gelukt.

In de schemering kwamen we ergens aan. We mochten eruit en het getel op het eeuwige appèl begon weer. Na een mars van ongeveer een uur liepen we de poort van ons nieuwe kamp binnen. Henk en ik hadden elkaar nog, maar onze broertjes waren we kwijt. Verdwenen bij 't uitstappen.

Weer appèl dat heel lang duurde wegens vermissingen. Gebrul van kwade soldaten.

nen een huisje in, waar we op de grond gingen liggen. Bultzakken waren nog niet aangekomen. Muskieten waren er weinig, want het was hier kouder dan in Grogol, dus moesten we ergens in een bergdorp zijn. Waar?

Wandluizen waren er veel in dat huisje, zagen we de volgende morgen. We hadden wat jeukbulten van het krabben 's nachts, want dan laten de luizen zich op je vallen en prikken.

Dit kamp was een jongenskamp en een werkkamp. 's Morgens half zeven appèl, een uur lopen, werken op het veld met de patjol en 's avonds rond zes uur weer terug.

Op appèl. Daarna eten: één bolletje brood, 190 gram rijst, één schep sajur.

's Morgens liep er een straaltje water in het badhok gedurende ongeveer een uur waarmee je je veldfles kon vullen: water!

Na een maand of twee zagen we onze broers weer terug, die via een kamp-ruil weer bij ons in de barak mochten.

Helaas stierf Henk twee maanden voor de capitulatie van Japan door uitputting en heimwee. Wij vonden na lang zoeken en via 't Rode Kruis, in september '45 onze ouders terug. Ziek, maar nog in leven.

Nu zie ik meer dan vijftig jaar later weer moeders naar hun kinderen zoeken. Zie ik uiteengerukte gezinnen en huil ik van binnen.

Mijn tas staat klaar en ik kan zo weg. Ik wil het niet meer zien en steek mijn kop in het zand. Straks zijn er weer veel getraumatiseerde kinderen.

Tenslotte zit ik met een vraag.

Stel, er zijn op de wereld geen wapens meer en er is overal vrede. Wat moeten de mensen dan doen? Wat gaan ze doen?

B. Stomp

EEN HERINNERING AAN TOEN

Zo kil en zo grauw

Zo koud en zo kaal

Een kamp met een naam

Een lange rij met mensen

Die we niet mogen vergeten

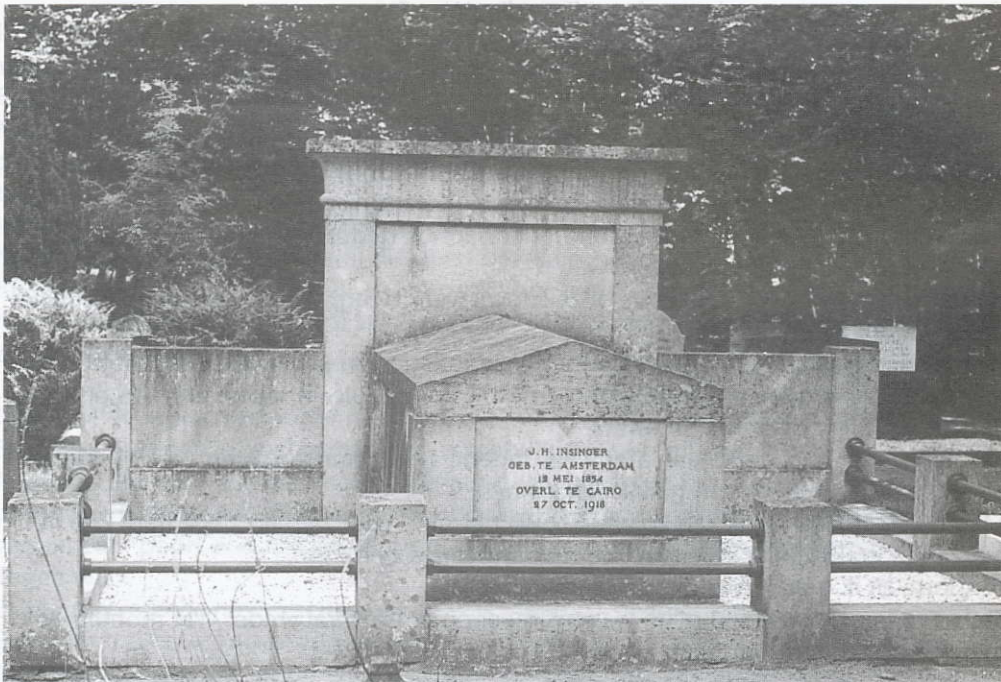
Die we niet mogen laten staan

Laat dit gedicht niet weder bestaan

Frank 't Hoen 17-2-1995,

B1c Baarnsch Lyceum

EEN EGYPTISCH GRAF IN DE LAGE VUURSICHE

Grafmonument van J.H. Insinger. Geboren te Amsterdam op 12 mei 1854. Overleden te Cairo op 27 oktober 1918. Op het kerkhof van de N.H. Kerk te Lage Vuursche.

Op het kerkhof van de Nederlandse Hervormde Kerk in Lage Vuursche staat een hoogst merkwaardig grafmonument, met aan de zijkanten Egyptische voorstellingen in reliëf. Je vraagt je af, wie daar begraven ligt. Op dit marmeren graf staat aan de voorkant in bronzen letters "J.H. Insinger, Geb. te Amsterdam 12 Mei 1854. Overl. te Caïro 27 Oct. 1918". Het blijkt te gaan om een van de grootste egyptologen van Nederland. In het Rijksmuseum van Oudheden (R.M.O.) te Leiden is Insinger nog altijd een bekende naam. Over Insinger als egyptoloog heb ik waardevolle informatie gekregen van Dr. Maarten Raven, conservator van de Egyptische Afdeling van het Rijksmuseum van Oudheden, die mij een rondleiding gaf door het depot, om mij honderden voorwerpen te laten zien die ruim honderd jaar geleden door Insinger werden ingebracht, waaronder enkele mummies. Vervolgens bewaart de bibliotheek de levendige correspondentie van Insinger met de toenmalige directeurs van het R.M.O., achtereenvolgens Conrad Leemans en Willem Pleyte, over vondsten, aankopen en zendingen naar Leiden. Daarnaast bezit het museum veel van Insingers unieke fotowerk.

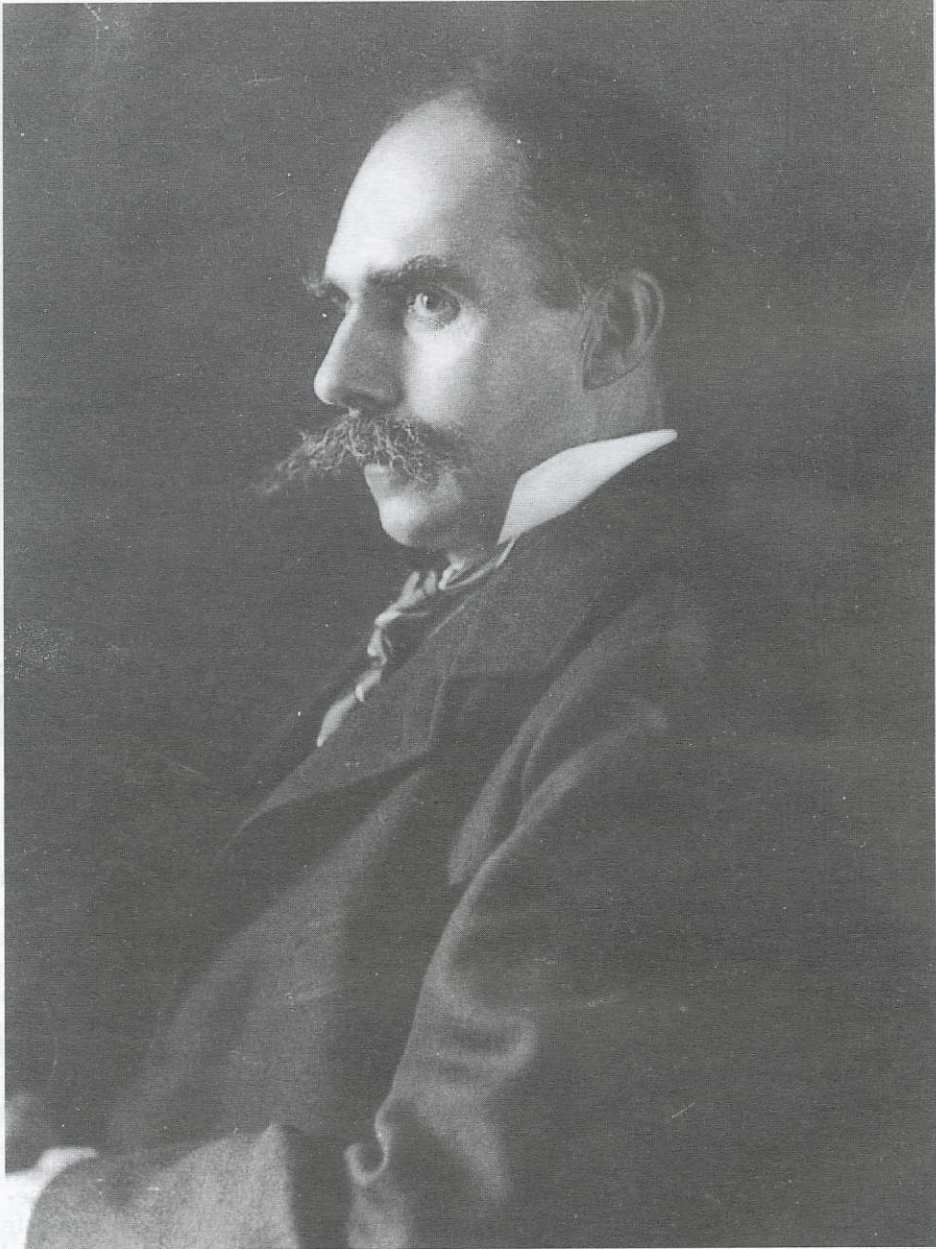

Een patriciërsgeslacht

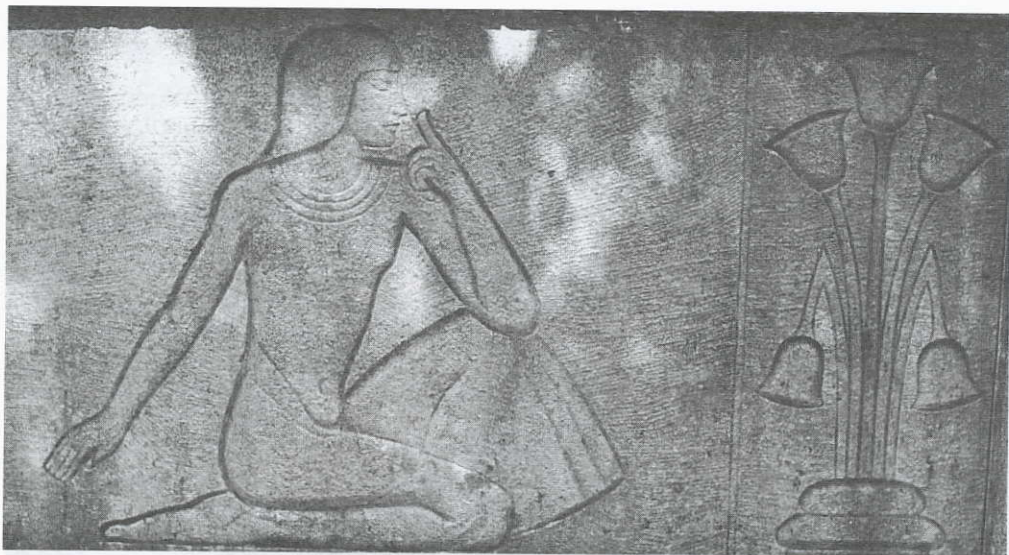
Jan Herman Insinger was een telg uit een bekend Amsterdams patriciërsgeslacht. Hij was de oudste zoon van Herman Albrecht Insinger (1827-1911), die in 1860 van Andries de Wilde het huis Pijenburg kocht. Deze Herman Albrecht, die Pijenburg als zomerverblijf bewoonde en 's winters in Amsterdam verbleef, was directeur van de Amsterdamse Kanaalmaatschappij, die in 1876 het Noordzeekanaal zou aanleggen. Hij was achtereenvolgens gemeenteraadslid van Amsterdam, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Jan Herman heeft een heel andere carrière gemaakt dan zijn vader en hij is zijn vader niet opgevolgd als eigenaar en beheerder van Pijenburg. Toen vader H.A. Insinger in 1911 overleed, bleek hij Pijenburg te hebben vermaakt aan zijn negentienjarige kleinzoon Edmond H.D. Insinger (1892-1951).

Insinger de Egyptoloog

Jan Herman Insinger werd op 12 mei 1854 in Amsterdam geboren. Als jongeman kreeg hij tuberculose en voor zijn herstel besloot hij naar een land met een beter klimaat te gaan, warmer en droger dan het kille natte Nederland. Het werd Egypte, waar hij vanaf 1879 actief was. Hij was toen vijftientig jaar. Het Noord-Afrikaanse klimaat heeft kennelijk tot zijn herstel bijgedragen. Hij is er 64 jaar geworden. Op 27 oktober 1918 is hij in Caïro overleden. Zijn gebalsemd lichaam werd naar Nederland overgebracht, waar hij in de Lage Vuursche werd begraven. Zijn zoon liet een indrukwekkend grafmonument bouwen. In zijn vroegste Egyptische jaren maakte Jan Herman Insinger geregeld bootreizen over de Nijl en later gebruikte hij daarvoor een kleine stoomboot.

Op de zijwanden staan Egyptische afbeeldingen van een jonge vrouw geknield voor een papyrusplant.

Aanvankelijk woonde hij in Caïro, in de boot waarmee hij ook de Nijl afvoer. In de wintermaanden trok hij vaak, vanwege het betere klimaat, naar Boven- Egypte. Hij liet in Luxor een huis bouwen, dat hij de naam gaf Palmenburg, kennelijk een variant op Pijnenburg, het familiebezit in Baarn. In Luxor vestigde hij zich als landeigenaar (met 6 hectare grond) en als vertegenwoordiger van het familiebedrijf, Herman Insinger & Co, een handelshuis dat al in 1801 was gesticht door Jan Hermans overgrootvader, Hermann Albrecht. Op 5 juli 1892 trouwde Jan Herman Insinger in Caïro met Mariam Mansour Hanna, die uit Libanon kwam. Zij kregen drie dochters en één zoon. Die zoon was Edmond, geboren in Luxor in 1892, en later eigenaar van Pijnenburg en lid van de Gemeenteraad van Baarn. Jan Herman Insinger is niet de geschiedenis ingegaan als zakenman, maar als kenner en verzamelaar van Egyptische oudheden. Hij heeft veel in egyptologische vondsten gehandeld. Hij was kennelijk niet onbemiddeld, want hij liet een mooi huis bouwen. Bij de dorpelingen in Egypte kreeg deze merkwaardige maar graag geziene Nederlander de bijnaam *Abu Shanab*, "de man met de snor". Zijn eretitel in Nubië was: "Hij die interesse heeft voor onze gewoonten en gebruiken". Op zijn speurtochten in Egypte naar belangrijke archeologische vondsten kwam Insinger op plaatsen waar vóór hem nauwelijks of nooit een Europese onderzoeker was geweest. Hij onderhield goede contacten met de Franse egyptoloog Gaston Maspero van de *Antiquities Service*, de Egyptische Oudheidkundige Dienst in Caïro. In de winter van 1886 kocht Insinger van Maspero twee mummies, die vervolgens door het museum in Leiden verworven werden. Insinger was er bij toen later in 1886 in het Bulaq Museum in Caïro enige koninklijke mummies losgewikkeld werden.

“Papyrus Insinger”

In 1895 kocht Insinger van de Franse consul een papyrus, dat hij vervolgens aan het museum in Leiden leverde. Dit kostbare document van ongeveer tweeduizend jaar, oud met een tekst in de volkstaal, bleek van grote historische waarde te zijn. Het stuk dat nu bewaard wordt in het depot van het Museum van Oudheden, is de geschiedenis ingegaan als het *Papyrus Insinger*. Voor dat papyrus heeft het museum indertijd 2000 gulden betaald.

In 1897 bezorgde Insinger het Leidse museum een belangrijke zending Egyptische *ostraca*, scherven met teksten in inkt geschreven, die hij verzond via de Nederlandse ambassade in Caïro. Twee jaar later, in 1899, ontving het museum weer een zending *ostraca* en vervolgens een collectie munten.

Fotograaf

Insinger heeft niet alleen als egyptoloog en handelaar, maar ook als fotograaf grote betekenis gehad, vooral omdat hij zoveel goede foto's heeft gemaakt op verafgelegen plaatsen. Op het einde van de vorige eeuw was fotograferen heel wat meer werk dan in onze tijd. Je moet je voorstellen, hoe hij daar in de weer was met glasplaten en een zware houten camera met statief, en hoe hij de juiste belichting moest inschatten. Insingers foto's werden indertijd hogelijk geprezen door wereldberoemde egyptologen, als Adolf Erman en Georg Steindorff.

Het Leidse museum bewaart albums met prachtige foto's die Insinger ruim honderd jaar geleden in Egypte van landschappen en monumenten gemaakt heeft. Er zijn foto's van de Britse fortificaties in Aswan en van de woonboot van Insinger met de naam *De meermin*, naar de heraldische voorstelling op het familiewapen van de Insingers.

Op 2 februari 1886 maakte Insinger voor de Engelse egyptoloog C.E. Wilbour enige foto's van Luxor en een paar dagen later gebruikte hij magnesium om een pas ontdekte donkere graftombe te fotograferen. Hij maakte ook foto's van het loswickelen van koninklijke mummies.

In totaal heeft Insinger in Egypte meer dan duizend foto's gemaakt. Zijn foto's werden als illustraties gebruikt in wetenschappelijke publicaties uit zijn tijd, als de werken van de Franse egyptoloog Gaston Maspero.

De egyptoloog van het Leidse Rijksmuseum van Oudheden Dr. Maarten J. Raven concludeert in zijn wetenschappelijk artikel over Insinger en de vroege fotografie in Egypte, dat “Jan Herman Insinger moet worden herinnerd als een van de grote pioniers van de egyptologie en althans van de fotografie in Egypte”.

Wat een graf in de Lage Vuursche ons al niet kan vertellen.

Hans Bronkhorst

Egyptische afbeelding op het graf van J. H. Insinger op het kerkhof te Lage Vuursche

- Maarten J. Raven, *Insinger and Early Photography in Egypt*, Overdruk uit "Oudheidkundige mededelingen uit het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden", pagina 13, Leiden, 1991
- *Nederlands Patriciaat, Genealogieën van bekende geslachten*. 72e Jaargang 1988, pagina.249, "Het geslacht Insinger", Centraal Bureau voor Genealogie, 's Gravenhage.

50 jaar Parkgarage. Het bedrijf in de beginjaren.

DE 'PARKGARAGE' AAN DE AMALIALAAN.

Zoals u weet heeft elke medaille twee kanten.

In 'Baerne' van maart '99 vertelde Karel Jansen zijn verhaal over de geschiedenis van de 'Parkgarage'.

Hier volgt het verhaal van mevrouw A. van de Hoef, de oudste dochter van de medeoprichter van de 'Parkgarage' aan de Amalialaan, de heer Albert van de Hoef.

In 1923, op 1 mei, opende vader samen met de heer Jansen, een autoverhuur- en reparatiebedrijf aan de Middenlaan (thans Julianalaan), schuin tegenover het 'Badhotel', onder de naam 'Jansen en Van de Hoef'.

Twee jaar later werd het bedrijf verplaatst naar de Amsterdamsestraatweg, naast 'Roosterhoeck'. (toen 'Trein 8.28')

Weer twee jaar later, in 1927, kochten Jansen en Van de Hoef in oktober de stalhouderij van hotel Zeiler aan de Amalialaan.

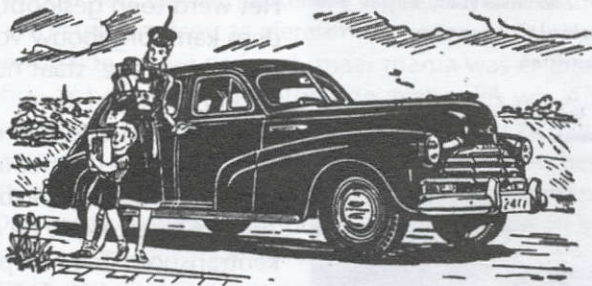
KEUZE BONNEN VOOR PERSONENAUTO'S

Met ingang van heden heeft het Ministerie van Verkeer en Energie nieuwe richtlijnen aanvaard voor de distributie van personenauto's. De z.g. „urgente gevallen“ komen in het bezit van een aankoopvergunning, waarop naar keuze een merk ingevuld kan worden, een merk met motorinhoud

boven of onder 2,4 liter

Er zijn momenteel **CHEVROLETS VOORRADIG!**

Chevrolet, de grote Amerikaan, maar in aanschaf en in bedrijf voordeliger dan de kleine Europeaan. - Ook voor wagens met een motorinhoud onder 2,4 liter kunnen wij zorgdragen voor snelle levering van één der gerenommeerde producten van General Motors

Stelt U zich met ons in verbinding, zodra U een aankoopvergunning is verstrekt. Alle gewenste inlichtingen kunt U verkrijgen bij de

GARAGE EN AUTOHANDEL

A. VAN DE HOEF

SUB-AGENT VAN GENERAL MOTORS

Daar vestigden zij 1 januari 1928 hun bedrijf onder de naam 'Parkgarage'. In de vooroorlogse jaren lag het accent op de verhuur en reparatie van automobielen en de vertegenwoordiging van General Motors. De heer Jansen trok zich in december 1936 terug uit de zaak.

Na de oorlog groeide het bedrijf uit tot een volwaardig autobedrijf, mede dank zij het exclusieve dealerschap van de Zweedse merken Volvo en Saab, voor Baarn en omstreken. In 1947 werd de eerste Volvo verkocht en in maart 1953 werd de heer Van de Hoef hoofdagent van Volvo Nederland. Hierdoor was het nodig de vroegere stalhouderij ingrijpend te verbouwen tot een bedrijf met showroom en modern ingerichte werkplaatsen.

Uiteindelijk legde men zich alleen toe op het merk Volvo en sprak men van "de Volvo-garage aan de Amaliaaan". Prinses Beatrix kocht er haar eerste Volvo.

Jan. 1940
Parkgarage A. v. d. HOEF

Auto-Verhuur en Reparatie-Inrichting
Amaliaaan 19-21 - Telefoon No. 2323

Speciale
Ziekenauto

voor Ziekenvervoer, zowel voor
Plaatselijk vervoer als voor
Buitenritten.

Vervoer van personen lijdende aan besmettelijke ziekten
kan niet worden toegestaan.

In de jaren dertig vervoerde de heer Van de Hoef vaak zieken met gewone luxe auto's. Voor ernstig zieken en gewonden kwam de ziekentransportwagen uit Soest. Januari 1940 kreeg de heer Van de Hoef toestemming voor de aankoop van een ziekenauto.

Tot september 1991 was het bedrijf gevestigd aan de Amaliaaan.

Het werd toen gesloopt, er staat een modern kantoorgebouw voor in de plaats. De 'Parkgarage' staat nu op het industrieterrein 'De drie Eiken'.

Het werd een Cadillac, modern van lijn en grijs van kleur, met aan de voorzijde het rode kruis dat 's avonds verlicht was. Tot 1963 verzorgde de garage het ziekentransport. Toen stopte men want het paste niet meer in de bedrijfsvoering.

In 1965 trok de heer Van de Hoef zich terug uit de zaak en gaf de leiding over aan zijn schoonzoon de heer T.K.J. Reismann. In 1969, op 23 februari, overleed de heer Albert van de Hoef.

B. Stomp

DOMELA NIEUWENHUIS IN BAARN BELAAGD

Uit de familiecorrespondentie van en over Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846-1919) die in 1997 verscheen, blijkt dat deze predikant, socialist, majesteitsschenner en anarchist, die tijdens zijn leven al een mythe was, ook enige tijd in Baarn heeft gewoond.

Waar en hoelang is tot op heden helaas niet bekend.

Vermoedelijk was hij 'zomergast' en daardoor niet ingeschreven als inwoner van Baarn.

Tijdens de Kroningsfeesten in augustus 1898 ter ere van Wilhelmina, kreeg de familie Nieuwenhuis het zwaar te verduren. Omdat Domela weigerde de vlag uit te steken, werd het gezin door een aantal dronken Baarnaars belaagd.

Of deze aanval een spontane aktie was, valt te betwijfelen.

Hieronder geven we een deel van de brief van 30 augustus 1898 aan zijn dochter Johanna weer.

Lieve Johanna,

'Wij hebben anders gisteren een dagje gehad dat ons zal heugen. Ongeveer elf uur kwamen eenige stomdronken lui, natuurlijk volop getooid in Oranje (het zijn de dagen van de kroning van prinses Wilhelmina) het hekje binnendringen en den tuin in, om te eischen dat wij de vlag zouden uitsteken. Wij zeiden dat wij doen zouden wat wij wilden en hun vrij lieten om feest te vieren maar zelven ook vrij wenschten te blijven. Een der kerels pakte mij bij de borst, maar mama was er direkt bij en je hadt eens moeten zien hoe zij hem het hekje uitgooide. Natuurlijk was Annetje doodsbleek en angstig, ook Saar was geheel ontdaan. George hield zich flink en had een kleinen revolver waarmede hij dreigde en afschoon er niets inzat, helpt zo'n dingetje toch goed. Eindelijk trokken zij af met de belofte terug te zullen komen en alles kort en klein te slaan. Ons eerste werk was om de kinderen weg te expedieeren, Annetje met Saar naar Amsterdam en Ellie naar Hilversum, terwijl ik naar Amsterdam schreef om mij voor den nacht een paar flinke partijgenoten te zenden. Alles ging goed tot dat tegen half zeven diezelfde bende weer verscheen, natuurlijk weer dronken. Een was erbij met 'n geweer. Mama stond als een leeuw in de waranda en zei: 'schiet nu maar, als jullie zulke helden bent.' Een vent wilde de tafel opnemen van de waranda, maar mama gaf hem een zet dat hij in de bloemen terecht kwam. Een ander ging mama te lijf en pakte haar bij de polsen, maar sterk als zij is, rukte zij zich los en gaf dien vent een opstopper dat hij op zij viel. Daar kwam de politie aan en er werd

de sabel op ingeslagen. Een paar oude menschen, begonnen het volk op te stoken en te praten over de eeuwigheid en over zooveel leelijks wat ik van de koningin gezegd zou hebben. Eindelijk kwam er nog een boer, een echt fanatieke met schuim op den mond die een mes in zijn zak had, dat hij wilde trekken, hij wou binnendringen maar zijn vrouw krabde hem in 't gezicht om het hem te beletten en sleepte hem ten slotte weg. Dit was het gevaarlijkste individu. Een oogenblik later kwamen een paar partijgenoten juist toen alles afgelopen was. De politie bleef toen het huis bewaken. Maar wij vertrouwden dit niet - de politie is nooit heelemaal te vertrouwen - en wij maakten ons klaar om ons zelf te verdedigen, als zij 's nachts terugkwamen. De groote kast zetten wij voor de glazen deur, de piano voor het raam in de eene kamer en het buffetkastje voor dat van de huiskamer.

De keukendeur barrikadeerden wij ook. En nu zaten wij veilig en wel.

Wij gingen slapen en de nacht verliep stil.

Echter men dreigde ons voor woensdag. Hedenochtend kwam eerst de hoofdagent en later de burgemeester F.d'Aulnis de Bourouill om zijn leedwezen te betuigen over het gebeurde. Hij vroeg of wij er wat op tegen hadden om de driekleur uit te steken, waarop wij natuurlijk antwoordden dit niet te zullen doen. Hij zeide ons alle bescherming toe en vertrok daarop. Wij zullen voor woensdag onze voorzorgsmaatregelen nemen en er komen weer een paar partijgenoten uit Amsterdam. Gelukkig is de dag goed gekomen aan mama, alleen gevoelt zij pijn aan de polsen en armen. Zij heeft zich kranig gehouden en stond daar zoo fier, dat de omstanders er wel respect voor gekregen zullen hebben. Tite en Willem (zwager en schoonzuster van Domela) waren zoo wat weggevlucht, die hulp is niets waard. Maar nu wij zonder kinderen zijn, gevoelen wij ons vrijer in onze bewegingen, zoals je begrijpen kunt. Nu weet je hoe het hier is toegegaan'.

Uit: De familiecorrespondentie van en over Ferdinand Domela Nieuwenhuis, 1846-1932, bezorgd door Bert Altena, m.m.v. Rudolf de Jong, uitgegeven door het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis.

Onderstaand verhaal speelde zich af in het vroegere gezin van Hendrik Hornsveld. Deze familie woonde - zoals vele Baarnaars zich ongetwijfeld nog zullen herinneren - in het voormalige huis 'Burbankia' aan de Faas Eliaslaan (ongeveer tegenover de Heemskerklaan). Onder dezelfde naam dreef Hornsveld, destijds bij de jeugd beter bekend als opa-met-de-baard, een bloemisterij en dahliakwekerij. De hoofdpersoon in het familieverhaal, dat zich rond 1900 afspeelt, is de oudste zoon Dirk, die op jeugdige leeftijd reeds van zijn creatieve gaven blijk gaf. In de loop van het verhaal worden ook zijn zussen en broers vermeld, te weten: Mien (later gehuwd met C. van Wijk, veehandelaar), Marie (later gehuwd met C.G. Werner van School- en Werktuinen en moeder van de schrijver van dit artikel), Klaas (met de eeuwige bloem in zijn knoopsgat) en Henk (later tuinbaas bij baron Van Heerdt). Verder speelt tante Nees, een zuster van Dirk zijn moeder, een belangrijke rol, zowel in het verhaal als in Dirk zijn leven. Dirk was het lievelingetje van tante Nees en zij wist met kleine impulsen de creativiteit van het jonge maatje verder handen en voeten te geven. Op latere leeftijd, wonende in Soest, kreeg Dirk meer en meer bekendheid als begaafd kunstschilder en calligraaf. Ondanks zijn capaciteiten was hij een bescheiden en beminnelijk mens. Hij was een vlotte spreker en nauw betrokken bij evangelisatieactiviteiten in de regio.

Tekening van Grootvader N. Hornsveld (1836-1936), afgedrukt op de bedankkaart die hij rondstuurde na zijn 100e verjaardag.

EEN BOEK VAN BELANG*

Zonder de vijf andere kinderen te willen achterstellen, denk ik dat binnen het gezin van Heintje en Hendrik Hornsveld van Burbankia, hun zoon Dirk wel de meest opvallende figuur is geweest. Niet zozeer wat zijn verschijning betreft als wel wat zijn hoedanigheden aangaan: zijn bekwaamheden en zijn begaafdheden. En misschien is dat in het ouderlijk gezin aanvankelijk niet eens zo helder onderkend. Zijn creatieve gaven openbaarden zich al op jeugdige leeftijd, ontwikkelden zich naar hoog niveau en doortrokken zijn lang, welbesteed leven. Ook de broers en zussen waren met diverse vaardigheden begaafd, welke niet alleen binnen de eigen kring, maar ook in wijder sociaal en maatschappelijk verband werden uitgedragen. Toen Dirk nog geen tien jaar oud was, wist hij reeds op creatieve wijze zijn pen en potlood te hanteren. Op simpele velletjes papier tekende hij de karakteristieke kop van zijn vader met de mooie volle baard. Ook zijn grootvader, gegroefd en gelijnd, en met zijn eeuwig gedragen, strakke, bijna vierkante zwart-zijden pet, was voor Dirk een geliefd model. Maar ook landschapjes uit de Eempolder, waar hij zo graag vertoefde, hadden zijn interesse; evenals de grote zwarte kater van buurvrouw Velthuizen.

Naast het vervaardigen van schetsjes gebruikte Dirkje zijn pen tevens om mooie letters te schrijven, zeg maar te tekenen. Een vooral om veel lettertjes samen te voegen tot niet-alledaagse woorden, tot kleine zelf gevonden zinnnetjes en tot romantische rijmpjes, die hij trots 'gedichten' noemde. Zijn latere kunst om simpele woorden tot mooie zinnen op te bouwen, die vaak ook nog een diepere betekenis in zich bergden, heeft mij altijd getroffen. Een aantal voorbeelden van zijn woordkunst zijn in geschrift hier en daar nog aanwezig.

Alle plaatjes die Dirk tekende (soms kleurde met het – enige – blauwe potloodje dat op een richeltje lag in de Oranjerie en waar mee zijn vader de etiketten van zijn nieuwe dahlia's nummerde), ordende en verzamelde hij in platte sigarendozen, die hij van zijn grootvader kreeg aangereikt, nadat deze zijn laatste Karel I in rook had doen opgaan. Ook de gedichtjes die hij schreef plus de plaatjes die hij uit de krant of uit zijn vaders vakblad knipte, kregen daarin een plaatsje.

Maar zo'n doos werd natuurlijk een rommelig archief, je had er geen zicht op en de verzameling dan weer d'r uit, dan weer in de doos, ging uiteindelijk ten koste van de kwaliteit van de knipsels. Hij bedacht een ander systeem, scharrelde zijn schrale reservemuntjes bijeen en kocht samen met zijn zus tijdens het boodschappencorvee, bij Kruidenier De Kleer in de Noorderstraat, een mooi groen schoolschrift, à raison van drie centen, inclusief een zijdezacht lichtgroen vloeitje. Nu kon Dirk naast tekenen en knippen ook volop plakken; stijfjel was er altijd genoeg in huis. Blaadje na blaadje raakte al spoedig beplakt en Dirk kwam tot de conclusie dat er maar iets minder moest worden geknipseld. Maar ja - wie eenmaal behept is, kan de verzamelziekte niet makkelijk meer afremmen.

Tante Nees - die in latere jaren op Burbankia kwam inwonen - maar in Dirk's jonge jaren nog huishoudster was op de pastorie te Gendt bij Nijmegen, reisde op hoogtijdagen af naar haar zus en zwager in Baarn, waar zij graag temidden van het jolige gezin vertoefde.

Dirkje was uitverkoren haar lieveling te zijn. Guitige Klaasje nam haar te vaak in het ootje en stille Henkie kende op haar vragen alleen maar het ja en nee patroon. Ik bezit nog een oude briefkaart waarop tante Nees aan Dirkje schreef: 'Lieve Dirkje, volgende week hoop ik, zo de Heere wil, Uw beide Ouders weer eens voor een paar dagen te bezoeken. Ik verheug mij er op U allen weer te zien. Maakt U voor mij weer eens zo'n mooie tekening, Dirkje ? Uw vorige tekening (de zwarte kat van Vrouw Velthuizen), heb ik nog zuinig bewaard ...' Zodra Tante dan arriveerde en zich amper op het rode pluche had neergevleid showde Dirkje vol trots zijn met zoveel liefde en aandacht verzorgde Schrift. Niet zomaar lukraak beplakt, maar keurig in rubriekjes gerangschikt; tekeningetjes bij tekeningetjes, gedichtjes bij gedichtjes en knipsels bij knipsels.

Tante Nees, die de ambitie van Dirk wel kende, bewonderde met interesse zijn productie. Zij prees hem zijn ijver, zijn gevoel voor netheid en zijn creativiteit. En opeens – de knip had-ie niet opgemerkt – lagen er twee glimmende dubbeltjes in z'n knuist. Twintig centjes. 'Dat zijn bijna zeven schriften,' rekende Dirkje snel. Maar Tante zei: 'Daar moet jij nu maar eens een mooi dik schrift voor kopen, zo één met een hard kaft, dan kan je voorlopig vooruit met de plakkerij.' Weer een week verder toog Dirk met zijn Moe naar de Laanstraat en samen kochten ze bij D.V.B. (De Voordeelige Boekhandel, tegenover de Rieten Dakjes), een prachtig dik cahier met een romantisch groen gemarmerd hard kaft. Daar kon-ie wat in kwijt zeg. Alle bladen werden genummerd en voorzien van bloemen- en bladranken, een vogeltje hier en een lieveheersbeestje daar. De verzameling werd uitgebreid met korte verhaaltjes over school, over een meisje dat haar strik verloor, een verjaardag thuis, uitgeknipte prentbriefkaarten, een spookkaartje van zijn vaders reis naar Engeland, een gedroogd viooltje, enzovoort, enzovoort. Bij zijn oudste zus schooi-

Foto van het gezin Hornsveld in 1915 t.g.v. het 25-jarig huwelijksfeest van Hendrik en Heintje Hornsveld- van der Woord. Zittend in het midden grootvader Hornsveld, links moeder Hornsveld, rechts vader. Hierachter de kinderen Hornsveld: v.l.n.r.Theus, Klaas, Marie, Dirk (die dan 23 jaar oud is), Mien en Henk.

De Laanstraat, richting de Brink. Rond de eeuwwisseling was tegenover de 'Rieten Dakjes' een kantoorboekhandel gevestigd, 'De Voordeelige Boekhandel' (Prentbriefkaart Coll. HKB).

erde hij een poëzieplaatje weg en zo verkreeg zijn boek een zeer gevarieerde inhoud en een fleurig aanzien. Het werd een Boek van Aanzien en Dirk ervoer dit kleinood als een waardevol bezit.

Op een goede dag stapte hij naar zijn moeder en zei: 'Moe, nu heb ik toch een boek gemaakt, nou dat is van belang hoor.' Zijn moeder had de gewoonte om die laatste woorden vaak te gebruiken om ergens kracht bij te zetten, bijvoorbeeld: 't is toch van belang dat zoiets gebeuren kan, of: 't is van belang wat een verschrikkelijke regenbui dat is.' Zijn beide giechel-zussen, Mien en Marie die Dirkjens lofprijzing aanhoorden, konden de zon niet zo goed in het water zien schijnen en plaagden: 'Ha, ha, die Dirkje heeft me daar een boek zeg, nou 't is van belang; het is een Boek van belang, hi-ha-hi.' Maar het liet Dirk onberoerd, eigenlijk was ie wel blij met die opmerking want hij vond het een goeie titel voor zijn dikke schrift: Het Boek van Belang. Niemand had immers ooit tevoren zoiets verzonnen. En deze kleine gebeurtenis bracht onbedacht een nieuw begrip binnen de familie. Veel later maakte Dirk van twee stevige kartonnen platen en een paar linnen bandjes een grote portefeuille waarin de hele santekraam kon worden bijeengehouden.

Mijn moeder, Dirks zuster Marie, was van kind af ook al besmet met de verzamel-en plakziekte (in tegenstelling tot Mien en Klaas, die alles weggooiden maar dan ook

nooit meer iets konden terugvinden). Later, toen ze allang getrouwd was, nam ze het idee van Dirk over. Ook zij maakte een grote map en borg daar haar eigen knipsels van interessante en belangrijke gebeurtenissen in op. Bijna onnodig om aan te vullen dat ook ik met datzelfde verzamelsop ben overgoten. Zo moeder, zo zoon. Het boek van Belang van wijlen moeder Marie staat veilig op mijn bergzolder. Van tijd tot tijd stop ik er actueel nieuws in, onlangs nog de gekke-koeie-ziekte en zo dreigt Het Boek alsmaar dikker en zwaarder te worden. Bij elke voorjaars schoonmaak is dat voor mijn vrouw aanleiding om er op aan te dringen 'die ouwe troep' (wat een miskenning voor generatie-lange nieuwsgaring) weg te doen. Maar af en toe gebeurt het wel dat mijn dochter Evelien zegt: 'Pappa, haal het Boek van Belang nog eens naar beneden, ik heb zin weer eens wat in de oude paperassen te snuffelen.' En een dergelijk verlangen verzekert duidelijk het voorlopig voortbestaan van het Boek van Belang ! Wat er dan al zo uit die map tevoorschijn komt ? Ik doe een kleine greep uit vervlogen jaren: Watersnoodramp Betuwe in 1809, Ondergang Titanic in 1912, Eerste Indië-vlucht met Baarnse piloot Geysendorpher in 1927, 50 jaar Bijbelschool Baarn met de meesters Visee, de Die en Onvlee in 1931, oude 'Spiegel' met foto's van de kinderen Van Wijk, gemaakt door tante Mien in 1933 en nog veel meer. Mijn toenmalig jeugdige ome Dirk zal niet bevroed hebben welk een invloed zijn enthousiaste en creatieve plakkerij via zijn Boek van Belang, op latere generaties- 95 jaar na dato - zou uitoefenen.

Ik heb nooit gehoord of de kinderen van oom Dirk ooit zijn Boek van Belang of soortgelijke informatie in de nalatenschap hebben teruggevonden. Misschien ook zijn alle dozen nog niet uitgepakt?

Daan H. Werner

* Dit verhaal is, in iets andere vorm, eerder verschenen in het familieblad 'Hornsveldkrabbels', 17e jrg., nr. 2.

Jo van den Brink koninklijk onderscheiden

Om haar grote verdiensten voor de Historische Kring „Baerne“ heeft ons oud-bestuurslid Jo van den Brink-van Wijkvliet, op de vooravond van Koninginnedag, een koninklijke onderscheiding ontvangen, een huldeblijk waar de hele Kring zich mee vereerd voelt. Jo van den Brink is door Hare Majesteit de Koningin benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Motivering

Aan deze benoeming lag de volgende officiële motivering ten grondslag: “Sinds de oprichting van de Historische Kring Baerne in 1974 heeft zij een actieve rol vervuld. Van 1976 tot 1998 heeft zij onafgebroken zitting gehad in het Algemeen Bestuur.

Bij haar afscheid als bestuurslid op 24 maart 1998 is zij door de Algemene Ledenvergadering bij acclamatie tot Erelid benoemd.

In de Historische Kring maakte zij zich verdienstelijk met vele activiteiten, als

- het verzamelen en beheren van historisch materiaal in brede zin
- het deelnemen aan archeologisch- en archiefonderzoek
- het pogen - helaas tevergeefs - een werkgroep genealogie te vormen
- het, met anderen, inrichten van thematentoonstellingen inzake de historie van Baarn
- het rondleiden van groepen en individuele bezoekers in de Oudheidkamer, waaronder ook schoolklassen
- het jarenlang organiseren van excursies voor de Kring
- het opbouwen en onderhouden van contacten met de zusterverenigingen
- het gedurende twaalf jaar vertegenwoordigen van onze Kring in de regionale werkgroep Klederdrachten Eemland en Gooi.

“Terechte beloning”

“Ook in haar privéleven heeft zij een prestatie geleverd. Vanaf haar 37ste jaar, toen zij weduwe was geworden, heeft zij haar zes kinderen alleen moeten opvoeden; een taak die zij toen heeft moeten combineren met een baan buitenshuis.

Velen, zowel binnen als buiten de Historische Kring, die mevrouw Van den Brink kennen, zullen deze Koninklijke Onderscheiding zien als een terechte beloning voor haar werk ten behoeve van de Baarnse gemeenschap.”

Tot zover de tekst van de officiële motivering voor deze onderscheiding.

Jo van den Brink-van Wijkvliet

De Koninklijke Onderscheiding werd in de ochtend van 29 april 1999 aan Jo van den Brink uitgereikt door de Burgemeester van Baarn, mevrouw drs. M.R. Wolterink-Oremus, in een persoonlijke toespraak tijdens een plechtige zitting in het Gemeentehuis. Daarna werd Jo van den Brink ontvangen in de Oudheidkamer van de Historische Kring, waar zij, in het bijzijn van een groot aantal kringleden, hartelijk werd toegesproken door de voorzitter van de Kring, de heer J. van de Kraats, die haar prees om haar geweldige inzet.

HET JUBILEUMBOEK

Over een half jaar is het zover: de verschijning van het boek over de geschiedenis van Baarn, dat wordt uitgegeven ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de Historische Kring "Baerne".

De presentatie van het eerste exemplaar vindt plaats op vrijdag 19 november a.s. in Kasteel Groeneveld.

De burgemeester van Baarn, mevrouw Wolterink-Oremus, zal dit eerste boek in ontvangst nemen.

Doordat het boek wordt uitgegeven in eigen beheer kunnen de kosten die een uitgever in rekening zou brengen, worden bespaard.

Voor de werkgroep 'Jubileumboek' betekent het veel extra en tijdrovend werk.

Gezien de inzet en de nauwgezetheid waarmee gewerkt wordt behoeft aan een fraai resultaat niet te worden getwijfeld.

Mede dankzij de financiële steun van een aantal plaatselijke sponsors (in het boek vindt u straks de namen) kan de prijs niemand weerhouden het boek aan te schaffen. De winkelverkoopprijs komt op f 39,95. Leden van onze vereniging ontvangen een kortingsbon op naam van f 15,-, zodat zij slechts f 24,95 betalen.

Moge voor de werkers aan het boek de laatste loodjes niet al te zwaar wegen.

J. van de Kraats
voorzitter

BOEKBESPREKING

"Boer, bestuurder en brandweerman". De gemeente Hoogland 1811-1973. Gijs Hilhorst, Gerard Raven en Nellie van Vulpen redigeerden samen het themanummer van "De Bewaarsman", 5e jrg. nr. 5, naar aanleiding van "25 jaar opheffing van de gemeente Hoogland, 1 januari 1974 - 1 januari 1999."

"De Bewaarsman" is het tijdschrift van de Historische Kring Hoogland. Na de inlijving van ons land bij Frankrijk in 1810, ontstond 1 januari 1911 de gemeente Hoogland door de invoering van de Franse gemeenteregistratie. Al in de 30er jaren wilde de gemeente Amersfoort gebiedsuitbreiding richting Hoogland. Ook in de 50er jaren bleef de groeidruk uit Amersfoort aanhouden. De woningbouw, de aanleg van rijksweg 1 en het verkeersplein Hoevelaken eisten veel grond. In 1965 greep de provincie in; Hoogland moest rekening houden met aanzienlijk gebiedsverlies. Uiteindelijk, na jaren van besprekingen, protesten en ludieke acties, werd de gemeente Hoogland in 1974 verdeeld tussen Amersfoort en Bunschoten. Het boekje geeft op heldere wijze inzicht in 't ontstaan, 't bestuur en beleid van de vroegere gemeente Hoogland. Het is een complete geschiedenis van een verdwenen gemeente in de provincie Utrecht. Het is prettig leesbaar en zeer verzorgd uitgegeven en verlicht met historisch interessante foto's, (een zilveren bodebus op rood lint) duidelijke kaartjes, (van verharde wegen en tollens) en een "signalement van een deserteur". Zelfs aan een uitgebreide literatuurlijst is gedacht. Aanbevolen voor wie geïnteresseerd is in zijn naaste omgeving.

B. Stomp

GEFASCINEERD DOOR SCHAPEN: HELMERT VAN DER FLIER BELICHT IN DE OUDHEIDKAMER

Kijkend naar het werk van de Baarnse kunstschilder H.R. van der Flier (1827-1899) valt op dat het enigszins doet denken aan de schilderijen van Paulus Potter en andere landschapsschilders uit de zeventiende eeuw. Een streven naar een gelijkende weergave van de wereld om ons heen, als spiegel van de natuur. Opgevoed als we zijn in de gedachte dat kunstenaars hoe dan ook vernieuwend moeten zijn, is het moeilijk voor te stellen dat een schilder als Van der Flier juist de traditie wilde doen herleven, de traditie van de grote Nederlandse schilderkunst. Toch was dat in zijn tijd niet vreemd, temeer als we bedenken dat toen ook buiten Nederland de kunst van de Gouden Eeuw als inspirerend voorbeeld gold. In Amerika was de Holland-mode zelfs zo sterk dat er niet alleen grote vraag was naar werk van zeventiende-eeuwers als Vermeer, maar dat een eigentijdse schilder als Van der Flier in 1892 voor tweeduizend gulden het schilderij 'Een rustig uurtje' in Chicago te koop aan kon bieden.

Een heel bedrag in een tijd dat een arbeider zo'n zevenhonderd gulden per jaar verdiende. Toch wordt deze hoge prijs begrijpelijk als men het schilderij op de tentoonstelling bekijkt waarop een schaap in volle lengte afgebeeld staat: het dier is werkelijk perfect weergegeven.

Op 5 juni 1999 is het honderd jaar geleden dat Helmert Richard van der Flier, geboren in 1827, overleed en ter herdenking heeft de werkgroep 'Oudheidkamer' een tentoonstelling over de schilder ingericht. Hij was afkomstig uit een Nijkerkse familie, waarvan twee leden zich in het begin van de negentiende eeuw in Baarn gevestigd hadden als huis- en rijtuigschilders. Zijn ambachtelijke opleiding kreeg hij in het bedrijf van zijn vader, waarbij hij zich toelegde op decoratiewerk. Reeds vroeg had hij belangstelling voor schilder- en tekenkunst en omstreeks de jaren 1850-60 was hij in de leer bij de Hilversumse schilder James de Rijk (1806-1882), die zich gespecialiseerd had in het schilderen van vee. De bewondering die veel schilders hadden voor de kunst van hun roemrijke voorgangers uit de zeventiende eeuw uitte zich niet alleen in het navolgen van hun schildertrant, maar ook in het zich specialiseren in een bepaald genre. Van der Flier koos voor dezelfde richting als zijn leermeester De Rijk en geleidelijk legde hij zich vooral toe op het afbeelden van schapen. Na 1870 vond hij een duidelijk eigen gezicht in dit onderwerp; de composities werden meer evenwichtig, de formaten groter en het afbeelden van zijn lievelingsdieren kreeg een dermate genuanceerd karakter dat zonder overdrijving van schaapsportretten gesproken kan worden. In de periode 1875-1893 schilderde hij zijn mooiste werken: schapen gegroepeerd in meer romantisch georiënteerde heidelandschappen of in realistische uitgewerkte Hollandse weidegezichten. In Ooster- en Westerheide en in de weilanden rondom Baarn en bij de Eem vond hij zijn onderwerpen en achtergronden. De titels van zijn schilderijen zijn dan ook stevast 'schapen op de heide', 'uitgaande schapen', 'weide met schapen', 'schapen in de stal', enzovoort. Zijn nagelaten schetsen, door zijn in 1953 overleden dochter Clara van der Flier aan de (toen nog gemeentelijke) Oudheidkamer vermaakt en op de tentoonstelling aanwezig, tonen de ontwikkeling die hij doormaakte en laten de opbouw van zijn schilderijen zien. Bij zijn atelier in de Kerkstraat, op de plaats waar nu de Aloysiuschool staat, had hij een heuveltje laten maken, zodat hij ongestoord vanuit zijn atelier de schapen in de wei aan de overkant van de straat kon bestuderen en naar de natuur kon uitbeelden. We weten niet of hij zich bij deze opzet heeft laten leiden door het beginsel van de School van Barbizon om in de natuur zelf het definitieve schilderij te maken, in tegenstelling tot de generaties daarvoor die alleen voorstudies in de natuur tekenden. Wel is zeker dat de Barbizonschilders in de tweede helft van de negentiende eeuw grote invloed uitoefenden op de Nederlandse landschapsschilders, een invloed waaruit uiteindelijk de Haagse school, met zijn voorkeur voor het weergeven van 'stemming', zou voortkomen. Uit de werken van Van der Flier die op de tentoonstelling aanwezig zijn, blijken dergelijke invloeden niet. Voor hem kwam het ambachtelijke vakmanschap op de eerste plaats.

Uit een notitieboekje van de schilder blijkt dat hij zijn schilderijen naar veel plaatsen in binnen- en buitenland stuurde. Niet alleen naar de Tentoonstellingen van Levende Meesters die geregeld werden gehouden, maar ook naar tentoonstellingen van kunstenaarsverenigingen als 'Arti et Amicitiae' in Amsterdam, 'Pulchri' in Den Haag en 'Kunstliefde' in Utrecht. Een naam die we in zijn notitieboekje (op de tentoonstelling aanwezig) regelmatig tegenkomen is die van de heer Oldenzeel, waarschijnlijk zijn vaste kunsthandelaar. Zijn werk is vooral in particuliere handen terechtgekomen, naast enkele schilderijen in ons gemeentehuis. Verder zijn het Stedelijk Museum in Amsterdam en het Boijmans Van Beuningen Museum in Rotterdam in het bezit van zijn werk.

Over zijn contacten met andere kunstenaars weten we niets, maar ongetwijfeld zal hij met de andere bezitter van een atelier aan de Kerkstraat, Frans Stracké, regelmatig hebben gesproken. Stracké, beeldhouwer en schilder, was in 1888 in Baarn komen wonen, als gepensioneerd hoogleraar aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam. Opzij van zijn huis op de hoek van de Kerkstraat en de huidige Eemweg had hij een atelier laten bouwen, dichtbij het atelier van zijn vakgenoot. Uit het feit dat Van der Flier, gehuwd met Elisabeth Schrader (1828-1912) en vader van twee kinderen, sinds 1881 lid van de gemeenteraad was, blijkt al dat hij geen geïsoleerd leven leidde. We weten ook dat het geloof een belangrijke rol in zijn leven speelde, want in december 1892 deed hij een voorstel in de raad om voortaan de vergadering weer met een gebed te openen. Het voorstel werd verworpen en of hij zich hierover opgewonden heeft weten we niet, maar aan het eind van diezelfde maand werd Van der Flier ten huize van ds. H.H. Kuyper, sinds 1891 dominee van de gereformeerde gemeente in Baarn, getroffen door een herseninfarct. Gedurende vijf maanden werd hij daar verpleegd door zijn dochter Clara en de echtgenote van de dominee, mevrouw Kuyper-Heyblom. Een rechtszijdige verlamming was het blijvende gevolg van zijn beroerte. Toch weerhield dat hem er niet van om in 1894 nog een schilderij te maken, nu met zijn linkerhand, een heide met schapen bij avond. Zijn dochter maakte de verf gereed. Jammer dat dit werk niet te zien is in de Oudheidkamer. Toch maakt hetgeen er wel hangt een bezoek aan de tentoonstelling beslist de moeite waard. De tentoonstelling duurt tot 30 augustus 1999 en is op de gebruikelijke openingstijden te bezichtigen.

Yvonne van den Akker

Bronnen:

Archief HKB, dossier Van der Flier.

J.C.F. d'Aulnis de Bourouill *De chronologische geschiedenis der gemeente Baarn.*

Deel III (Baarn z.j.) p. 233. Een kopie van dit manuscript berust in het HKB-archief.

VERSLAG ALGEMENE VERGADERING VAN DE HISTORISCHE KRING

Op 30 maart 1999 werd in de Speeldoos in Baarn de Algemene Vergadering van de Historische Kring Baerne gehouden. In dit verslag, een uittreksel van de voorlopige notulen, worden de voornaamste mededelingen en besluiten puntsgewijze vermeld. Bij het begin van de vergadering werd herdacht: de erevoorzitter van de Kring, Mr.C.C.M. Collard, die in december 1998 is overleden. In de vergadering, die werd geleid door de voorzitter van de Kring, de heer J. van de Kraats, werden de volgende mededelingen gedaan:

- Het bestuur van de Kring heeft contact gehad met de Stichting Mooi Baarn en de Stichting Cantonspark. Vervolgens is een brief verzonden aan de Gemeente Baarn over het voortbestaan van het pand Madoera aan de Javalaan. Bovendien heeft de Kring aan de Gemeente Baarn een brief gestuurd over de bereikbaarheid van de Oudheidkamer.
- De burgemeester wil graag overleg over een expositie in de hal van het Gemeentehuis. De burgemeester, die veel belangstelling heeft voor de lokale geschiedenis van Baarn en omstreken en die voorzitter is van de Stichting Stichtse Geschiedenis, vraagt suggesties voor een dergelijke expositie, die bij het bestuur van de Kring kunnen worden ingebracht.
- Mevrouw R. Uileman heeft schriftelijk laten weten, dat zij geen deel meer uitmaakt van de redactie van het tijdschrift „Baerne“..
- De notulen van de Algemene Vergadering van 24 maart 1998 worden, onder dank aan de samenstelster, goedgekeurd en vastgesteld.

De Kring telt 492 leden

- De Kring telt 492 leden.
- De Kascontrolecommissie maakt een compliment aan de penningmeester, mevrouw Iet Huls, voor de overzichtelijke administratie.
- In de Begroting 2000 heeft de penningmeester extra kosten opgevoerd voor de aanschaf van bibliotheekboeken. De begroting wordt goedgekeurd.
- In de nieuwe Kascommissie hebben zitting: de heren Van Vugt en E. v.d. Steeg. De heer Luikinga is reservelid.
- In het Bestuur van de Kring worden herbenoemd: de heer J. v. d. Kraats en de dames: Th. Kruidenier en L. Luikinga.
- Na een uitvoerige discussie besluit de vergadering tot handhaving van de bestaande tekst van artikel 6 van het Huishoudelijk Reglement.
- Mevrouw Kruidenier stelt voor om, met een inlegvel in „Baerne“, aan nieuwe leden van de Kring te vragen, of zij in principe bereid zijn een bestuursfunctie te vervullen.
- In artikel 7 van het Huishoudelijk Reglement zal worden voorzien in een Wervingscommissie voor kandidaat-bestuursleden.

Excursie Leerdam

Op zaterdag 25 september a.s. brengen we een bezoek aan de glasstad Leerdam.

's Morgens om 10.00 uur worden we onthaald met koffie en koek in het hofje van Aerden. We horen iets over de geschiedenis van dit prachtige uit 1770 daterende hofje en over de geschiedenis van Leerdam.

Hierna volgt een rondleiding door dit hofje en een bezoek aan de regentenkamer, waar enkele beroemde schilderijen hangen, zoals een echte Frans Hals en een Terborch.

Na een korte rondwandeling door Leerdam en het bezoeken van een glasgalerie (of glasatelier) is het tijd voor de lunch. (voor eigen rekening)

's Middags maken we een boottocht op de Linge.
Ochtend en middagprogramma duren ongeveer 1 1/2 uur.
Einde excursie ongeveer 15.30 uur.

De kosten voor deze dag bedragen f 22,- (ochtend f 10,- en middag f 12,-)
Verder wordt het meerrijden begroot op f 7,50 per persoon.

Aanmelden voor **1 augustus** per telefoon (035-5417860) of schriftelijk bij Jaap Kruidenier, Smutslaan 2a, 3743 CG Baarn, o.v.v. het aantal plaatsen dat u in de auto over hebt, of dat u met iemand wilt meerijden.
Een week voor de excursie krijgt u nog uitvoerig bericht.
De maximale groepsgrootte bedraagt 30 personen.

AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Van aver tot aver. Gids voor genealogische onderzoek in de provincie Utrecht (Utrecht 1998).

Huizen vol historie. Gids voor huizenonderzoek in de provincie Utrecht (Utrecht 1998).

Fred Lammers, In gesprek met Prins Bernhard (Baarn 1986).

Fred Lammers, Koningin Beatrix (Baarn 1980).

M.K.E. Gottschalk, 'Historisch-geografische ontwikkelingen in en om Soest' (Overdruk uit Jaarboek Oud-Utrecht 1970).

T. van Tol, 'De zwadetijs en keurmede' (Overdruk uit Tussen Vecht en Eem. Vrienden van het Gooi, 2 (1984), nr. 3.

AANWINSTEN OUDHEIDKAMER

Keukenhanddoek

Herdenkingsbierviltje (1865-1985) van Sociëteit Stationsplein

Documenten betreffende Ortscommandant Magnus Maier

A.N.W.B.-brochure 'Rijwieltochten over rustige wegen'.

Twee schilderijen

Boordloos overhemd

Diverse handwerkjes

Kopie van successie-akte (incl. boe delinventaris) betreffende Villa Veltheim

Thee- en koffiebuis (uit winkelinventaris)

Een paar herenschoenen

Aansteker Verffabriek 'Baarn Chemie B V'

Snijbonenmolen met versnelling

Antiek foto-album met foto's rond 1885 van meisjes op kostschool.

Minipakjes hagelslag De Ruijter

Twee omslagdoeken

Slaapmuts

Wasstamper

Doopjurk

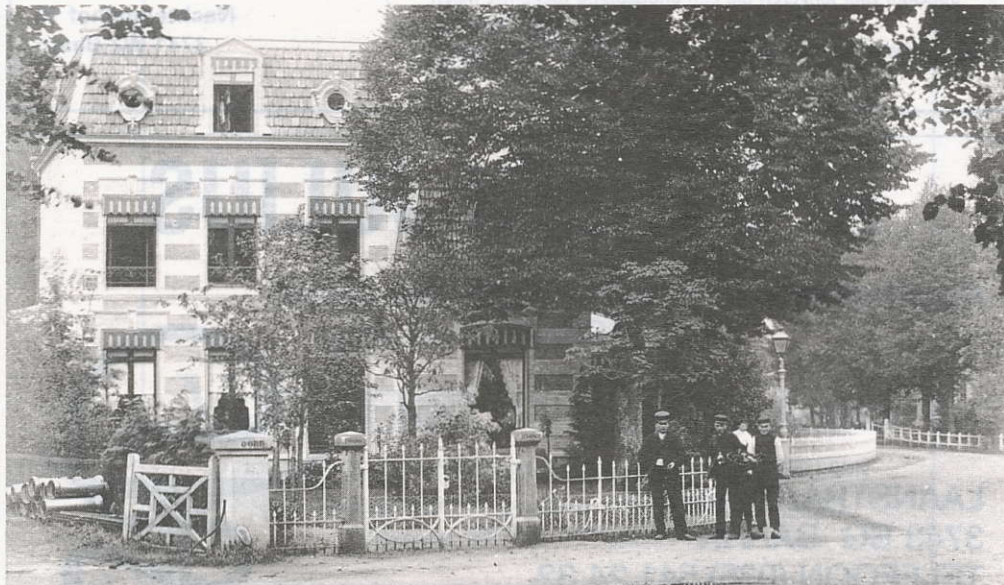
Soldatenkist

Broodrooster

Diverse tegels en bekers Oranjehuis

Kist met timmergereedschap

Brief van G.W. Hagenaar (van de verzetsgroep '40-45')

Gezicht vanaf de Brink richting Eemnesserweg. Links de villa van de familie Lidth de Jeude. Het houten hek stond voor de villa Lommeroord (nu de flat Brinkendael). Omstreeks 1900. (collectie Historische Kring Baerne)

DICK PRINS

ASSURANTIE- EN HYPOTHEEK ADVIES B.V.

BELASTINGVRIJ SPAREN

HYPOTHEKEN

Maatwerk tegen concurrerende rentepercentages

ASSURANTIE

Zeer goede voorwaarden tegen scherpe tarieven

PENSIOENEN

Belangrijk in verband met terugtrekkende overheid

JONGEREN TOEKOMST PLAN

Speciaal voor jongeren die een onbezorgde toekomst willen

Ons advies is gratis overdag en ook 's avonds

Tel. (035) 541 13 59

Fax (035) 541 00 63

**Nachtegaalhof 10
3741 WZ Baarn**

APOTHEEK JULIUS

Apothekers: *O.P. Hofkes, E. Hofkes-Dazert
en M.A. Smulders-de Jong*

**LAANSTRAAT 26
3743 BG BAARN
TELEFOON (035) 541 24 32**

**Uw adviseur
bij verkoop,
aankoop, taxatie,
financiering en
verzekering van
onroerend
goed**

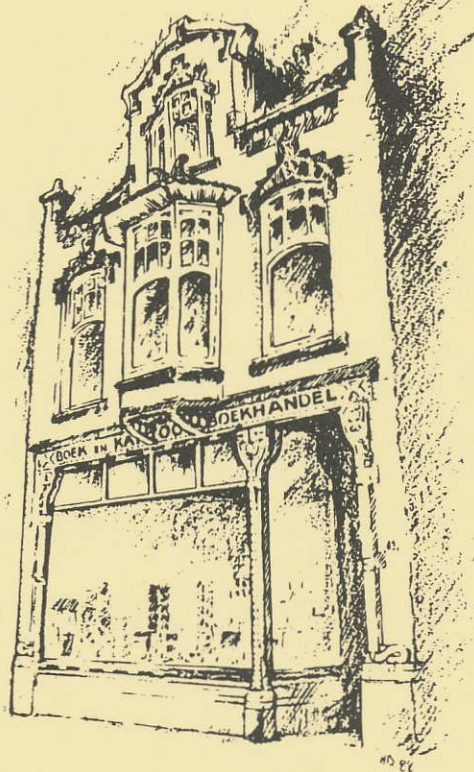

VAN BERKUM MAKELAARS

MAKELAARS IN EN TAXATEURS VAN ONROERENDE GOEDEREN

Nieuw Baarnstraat 93, postbus 135, 3740 AC Baarn.

Telefoon 541 84 45* Lid NVM

Sinds 1886

BOEKHANDEL DEN BOER

Laanstraat 69 - 3743 BC Baarn - Telefoon 541 20 32

Gespecialiseerd
in literatuur,
kunst- en kinderboeken

Historische Kring "Baerne"
t.a.v. Archief
Postbus 326
3740 AH BAARN